

Ortaokul Öğrencilerinde Okula Bağlılığın Yordanmasında Algılanan Sosyal Destek ve Değerin Rolü

The Role of Perceived Social Support and Value in Prediction of School Attachment among Secondary School Students

Ali KARABABA*, Tuncay ORAL**, Bülent DİLMAÇ***

• *Geliş Tarihi:* 30.11.2016 • *Kabul Tarihi:* 14.06.2017 • *Yayın Tarihi:* 02.04.2018

ÖZ: Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin algılanan sosyal destek ve insani değer açısından incelenmesidir. Çalışma çerçevesindeki veriler 2015-2016 eğitim-öğretim yılında, 192 kız ve 125 erkek olmak üzere toplam 317 ortaokul öğrencisinden elde edilmiştir. Bu araştırma ilişkisel tarama modellerinden korelasyonel araştırma türündedir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Hill ve Werner (2006) tarafından geliştirilen ve Savi (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği, Dilmaç (1999) tarafından geliştirilen Ahlaki Olgunluk Ölçeği, Dubow ve Ullman (1989) tarafından geliştirilen ve Gökler (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde korelasyon ve aşamalı doğrusal çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Analizler bilgisayar ortamında SPSS 16.0 paket programı yardımıyla .01 ve .05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Araştırma bulguları algılanan öğretmen sosyal desteği, algılanan arkadaş sosyal desteği ve insani değer okula bağlılık düzeyinde yordayıcı konumda olduğunu göstermiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular alan yazın ilişkisinde tartışılmıştır.

Anahtar sözcükler: okula bağlılık, algılanan sosyal destek, değer

ABSTRACT: The aim of this study is to examine school attachment levels of secondary school students in terms of perceived social support and human value. The data of the study was obtained from a total of 317 secondary school students, including 192 girls and 125 boys in the 2015-2016 academic year. A correlational research model was used in this study. In the study, some scales are used as data collection tools as follows: School Attachment Scale developed by Hill and Werner (2006) and adapted to Turkish by Savi (2011), Moral Maturity Scale developed by Dilmaç (1999), Social Support Rating Scale for Children and Adolescents developed by Dubow and Ullman (1989) and adapted to Turkish by Gökler (2007). The correlation and stepwise linear multiple regression analysis are used in the analysis of the data. The analyses are tested with the help of SPSS 16.0 package program with .01 and .05 levels of significance. The findings of the research reveal that perceived teacher social support, perceived friend social support and human value are in the position of being predictors of the school attachment. Implications of these findings are discussed within the context of literature.

Keywords: school attachment, perceived social support, value

1. GİRİŞ

Bireyin okulda geçirdiği zaman dilimi ve okulun günlük yaşama yansımaları göz önüne alındığında birey-okul ilişkisinin önemi tahmin edilenden çok daha fazladır. Birey-okul ilişkisi çatısı altında edinilen bilgi ve beceriler, arkadaş ve öğretmenlerle kurulan etkileşimler, ders ve ders dışı aktivitelere katılım gibi yaşantıların bireyin yaşamında oynadığı rol muazzamdır. Bundan dolayıdır ki bireyin okula bağlılığı onun çok yönlü gelişimi açısından önemlidir. Okula bağlılık kavramı en kısa anlatımla okula devamlılık, katılım, çaba gibi olumlu öğrenci davranışlarını ve onların okul çevresi ile psikolojik bağlantılarını içeren bir yapı olarak

* Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., Uşak-Türkiye, e-posta: karababa_ali@hotmail.com (ORCID: 0000-0003-0458-3437)

** Öğr. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Kale Meslek Yüksekokulu, Denizli-Türkiye, e-posta: toral@pau.edu.tr (ORCID: 0000-0001-5039-9812)

*** Doç. Dr., Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Konya-Türkiye, e-posta: bulentdilmac@gmail.com (ORCID: 0000-0001-5753-9355)

tanımlanır (Önen, 2014). Okula bağlılık Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004) tarafından çok boyutlu bir yapı olarak ele alınmıştır. Onlara göre okula bağlılık kavramı davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olmak üzere üç boyutu kapsar. Davranışsal boyut gözlenebilen davranışları içerir. Kurallara uyma, zarar verici davranışlarda bulunmama, öğrenmeye katılım, soru sorma, spor-sanat-yönetim gibi okulla ilgili etkinliklerde bulunma tarzında gerçekleştirilen faaliyetler bu boyut altında değerlendirilir. Bilişsel boyut öğrencinin zor ve karışık konulara yönelik gerekli enerjiyi harcamada istekli ve özenli oluşunu içerir. Bu boyutta öğrencinin okula psikolojik yatırımı söz konusudur. Duyuşsal boyut ise bireyin arkadaşlarına, öğretmenlerine ve okuluna karşı pozitif tepkisini içerir. Kişinin okuldaki aktiviteler hakkında söz ederken pozitif duygularını, olumlu düşünmeyi, meraklı olmayı, ilgili olmayı ve coşkusunu göstermesidir.

Okula bağlılık akademik başarının ayrılmaz bir parçasıdır. Gerçekleştirilen birçok çalışma okul bağlılığı ile akademik başarı arasında pozitif ilişki ortaya koymuştur (Klem ve Connell, 2004; Yılmaz, 2016). Bu ilişki sadece kendini yüksek sınav ortalamalarında değil, öğrenmelerin kalıcılığında, öğrenilen bilgilerin içselleştirilmesinde, içsel motivasyonda da kendini gösterir (Newmann, 1992). Okula bağlılık akademik başarıdaki rolünün yanında ergenliğin olası tehlikelerine karşı tampon görevi ile de bireyin yaşamında merkezi bir öneme sahiptir (Skinner, Furrer, Marchand ve Kindermann, 2008). Araştırmalar okul bağlılığı ile temel ergenlik dönemi problemleri olarak karşımıza çıkan madde kullanımı (Skinner ve diğer., 2008), riskli cinsel davranışlar (Hawkins, Catalano, Kosterman, Abbott ve Hill, 1999; Skinner ve diğer., 2008), suç işleme (Cernkovich, 1992) kopya çekme ve okul ile ilgili problemlerin içinde bulunma (Murdock, Hale ve Weber, 2001), okuldan kaçma (Somers ve Gizzi, 2001), şiddet (Sağlam, 2016), sapkın davranışlar (Ünal ve Çukur, 2011) gibi durumlar arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Görüldüğü üzere, bireyin okul ortamına yabancılaşması olumsuz davranışlar sergilemesine yol açabilmektedir. Bu noktada, sosyal ağ sistemindeki kişilerle kurulan ilişkiler ve onlardan sağlanan destekler koruyucu faktör olarak işlev görebilmektedir (Sharkey, You ve Schnoebelen, 2008). Kişiler arasındaki yararlı paylaşımı, etkileşimi ifade eden kavramlardan biri sosyal destektir (Cohen ve Wills, 1985). Sosyal destek araçsal, bilgisel, yaygın ve duygusal destek vermeyi de kapsayan çok geniş bir kavramdır (Cohen ve Wills, 1985). Kavram Cobb (1976) tarafından, bireyin sosyal bir ağın üyesi olduğuna, kendisine değer verildiğine, önemsendiğine, sevildiğine inanmasını sağlayan bir bilgi olarak tanımlanmıştır. Sosyal desteği açıklamada Cohen ve Wills (1985) tarafından iki model ifade edilmiştir. Bunlardan biri temel etki modelidir. Bu modele göre sosyal destek, bireyin fiziksel ve psikolojik sağlığı üzerinde her durumda olumlu etkiye sahiptir ve sosyal destek yoksunluğu birey üzerinde olumsuz etki yaratabilir. Diğer model tampon etkisi modelidir. Bu modele göre stres yaratıcı durumlar olmadığı sürece sosyal destek yoksunluğunun fiziksel ve psikolojik sağlık üzerinde olumsuz bir etkisi yoktur. Sosyal destek, stres yaratıcı durumlar meydana geldiğinde bireyin uyum sağlamasını ve stresle başa çıkabilmesini kolaylaştırarak ruh sağlığını korumaktadır. Sosyal destek, sağlanan ve algılanan olarak iki şekilde değerlendirilmiştir. Sağlanan destek, alınan yardım davranışlarının miktarını ifade ederken; algılanan sosyal destek ise bireyin diğer bireyler ile güvenilir bağları olduğuna ve sosyal destek sağlanacağına dair bilişsel algılaması ve öznel değerlendirmesi olarak tanımlanır (Kef, 1997). Ergenlik döneminde bireylerin en önemli destek kaynakları aile, arkadaş ve öğretmenlerdir (Yıldırım, 1997). Bu bağlamda, öğretmen ve arkadaş doğrudan okul ile bağlantılı kişiler olarak düşünüldüğünde; sosyal desteğin ergenin yaşantısında sosyal ağlar, yakın kişisel ilişki, fiziksel ve psikolojik sağlık (Uchino, Cacioppo ve Kiecolt-Glaser, 1996) gibi durumları desteklediği göz önünde bulundurulduğunda algılanan sosyal destek düzeyinin artmasının okula bağlılık düzeyine katkıda bulunacağı beklenebilir.

Algılanan sosyal destek düzeyinin istenilen düzeyde olabilmesi için olumlu sosyal iklimin var olması gerekir (Hutchison, 1999). Sağlıklı birey-çevre ikliminin oluşumunda değerler önemli bir role sahiptir. Kişiler arasında ortak bütünlüğü sağlayan ve dayanışma aracı olarak da

işlev gören (Silah, 2000) değer kavramı, Rokeach (1973) tarafından belli bir varoluşsal yaşantı veya davranış tarzının kişisel veya sosyal olarak zıttı bir varoluşsal yaşantı ve davranış tarzına tercih edilebilirliğini ifade eden kalıcı inanç olarak tanımlanmıştır. Olumlu davranış standartları veya ahlaki standartlar olarak da ifade edilen insani değerler kişiler arasındaki sosyal bağı güçlendirebilmektedir. Araştırma bulguları da kişiler arasındaki iletişimi olumsuz etkileyebilecek şiddet (Avcı, 2010), saldırganlık (Çokdolu, 2013), zorbalık (Kakcı, 2009), sürekli-içselleştirilmiş-dışsallaştırılmış öfke (Karababa ve Dilmaç, 2015) gibi davranışlarla değer kavramının negatif yönde ilişki içinde olduğunu ortaya koymuştur. Bu bakımdan, okul atmosferinde olumlu tutum ve davranışlar içinde olan kişilerin arkadaşları ve öğretmenleri tarafından daha olumlu tepkiler göreceği göz önüne alındığında bu durumun kişilerin okula bağlılık düzeylerinde bir artışa sebep olması beklenmektedir.

Hem ilkokuldan sonra farklı bir akademik yapıyı hem de ergenlik dönemi değişimlerine uyum sürecini kapsayan ortaokul, kişilerin hayatında tehdit edici bir dönem olarak değerlendirilebilir. Yukarıdaki araştırma bulgularını dikkate aldığımızda bu süreçte okul koruyucu bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak bireyin okulun bir üyesi olarak değerli olduğuna dair inancı şeklinde tanımlanan okula bağlılık düzeyinde bireyin özellikle arkadaşları ve öğretmenleri dolaylı olarak da ailesi ile kurduğu iletişimin niteliği ve niceliği önemli bir yer tutmaktadır. Kişiler arasındaki yararlı paylaşımı ifade eden sosyal destek ve kişileri sağlıklı bir temelde buluşturabilen değer kavramları kişiler arasındaki sosyal ağın kalitesini belirleyebilen dinamiklerdir. Bu bağlamda, bu dinamikleri birey ile okul arasındaki ilişkide ayrı tutmak mümkün değildir. Alan yazın incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığı ile algılanan sosyal destek ve değer arasındaki ilişkiyi araştıran herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın alan yazındaki boşluğu doldurması bakımından önemli görülmektedir. Bu bağlamda, araştırmacılara ve uygulayıcılara rehberlik edeceği düşünülen bu çalışmada akademik ve ergenlik kökenli hızlı geçişlerin yaşandığı ön ergenlik döneminde okula bağlılık düzeyinin ile algılanan sosyal destek ve değer kavramları arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik araştırmada şu soruya yanıt aranmıştır:

Ortaokul öğrencilerinde algılanan öğretmen sosyal desteği, algılanan arkadaş sosyal desteği, algılanan aile sosyal desteği ve insani değerler okula bağlılığı anlamlı şekilde yordamakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın amacı doğrultusunda, çalışma ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında, Denizli/Pamukkale Lütfi Ege Ortaokulu'nda öğrenim görmekte olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 317 ortaokul öğrencisinden (192 kız-125 erkek) oluşmaktadır. Çalışma grubunda 76 5. sınıf, 87 6. sınıf, 102 7.sınıf ve 52 8. sınıf ortaokul öğrencisi yer almaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 12,8'dir.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği

Katılımcıların okula bağlılık düzeylerinin belirlenmesinde Hill ve Werner (2006) tarafından geliştirilen ve Savi (2011) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılan Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği (OBÖ-ÇE) kullanılmıştır. Beşli likert tipi olan ölçek "okula bağlanma (4 madde)", "öğretmene bağlanma (4 madde)" ve "arkadaşa bağlanma (5 madde)" olmak üzere üç alt boyuta sahip olup toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt boyut kendi içerisinde hesaplanabileceği gibi toplam puan hesaplaması da yapılarak bireyin genel okula bağlılık düzeyi de elde edilebilmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65,

en düşük puan ise 13'tür; yükselen puanlar okula bağlılık düzeyinin de yükseldiği anlamına gelmektedir. Ölçeğin uyarlama çalışmasında iç tutarlılık katsayısı okula bağlanma alt boyutu için .82, öğretmene bağlanma alt boyutu için .74, arkadaşla bağlanma alt boyutu için .71 ve tüm ölçek için ise .84 olarak hesaplanmıştır. Yirmi gün ara ile gerçekleştirilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .85 olarak belirtilmiştir. Geçerlilik çalışmasında, Varimax analizinde ölçeğin maddelerinin toplam varyansın %58,69'unu açıkladığı görülmüştür. Bu araştırmada ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

2.2.2. Ahlaki olgunluk ölçeği

Araştırmada öğrencilerin insani değer düzeylerinin belirlenmesinde "Ahlaki Olgunluk Ölçeği" kullanılmıştır. Ahlaki olgunluk ölçeği Dilmaç (1999) tarafından geliştirilen toplam 66 maddeden oluşan dördümlü likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin geçerlik-güvenirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayısının .73 olduğu belirtilmiştir. Kapsam geçerliliği çalışmasında 23 uzman görüşüne başvurulmuştur. Havuzda bulunan toplam 108 maddenin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda 66 maddeye düştüğü görülmüştür (Dilmaç, 1999). Bu araştırma kapsamında toplanan veriler ile yapılan analizde iç tutarlılık katsayısı .91'dir.

2.2.3. Çocuk ve ergenler için sosyal destek değerlendirme ölçeği

Araştırmadaki çalışma grubunun algılanan sosyal destek düzeyinin belirlenmesi için Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği (Ç-SDDÖ) kullanılmıştır. Dubow ve Ullman (1989) tarafından geliştirilen ölçek Gökler (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Algılanan arkadaş sosyal desteği, algılanan aile sosyal desteği ve algılanan öğretmen sosyal desteği olmak üzere 3 alt boyut ve 41 maddeden oluşan ölçek beşli likert tipi bir ölçektir. Geçerlilik çalışması analiz sonucunda, algılanan arkadaş sosyal desteğinin %14,83; algılanan aile sosyal desteğinin %13,45 ve algılanan öğretmen sosyal desteğinin ise %11,98 bir varyans sorumluluğuna sahip olduğu ve ölçeğin toplam varyansın %42,22'sini açıkladığı görülmüştür. Çocuklar için Depresyon Ölçeği ile gerçekleştirilen ölçüt geçerlilik çalışmasında -.62 düzeyinde bir ilişki elde edilmiştir. İç tutarlılık analizinde Cronbach Alpha katsayısı tüm ölçek için .93, aile desteği alt boyutu için .86, arkadaş desteği için .89 ve öğretmen desteği için .88 olarak hesaplanmıştır. İki hafta ara ile gerçekleştirilen test- tekrar test güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .49 olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırmada iç tutarlılık katsayısı tüm ölçek için .93, aile desteği alt boyutu için .90, arkadaş desteği için .90 ve öğretmen desteği için .84 olarak hesaplanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmaya ilişkin veriler 2015-2016 eğitim-öğretim yılında, katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak toplam 317 ortaokul öğrencisinden elde edilmiştir. Uygulama işleminden önce katılımcılara çalışmanın amacı ve veri toplama araçlarının cevaplanması konusu açıklanmış ve uygulama işlemi sınıf ortamında araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar tarafından ölçme araçlarını cevaplama işlemi 20-25 dakika sürmüştür. Veri analizinden önce ölçekler kontrol edilmiş ve eksik-hatalı formlar analize dahil edilmemiştir. Analizler SPSS 16. programı aracılığı ile .05 ve .01 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Katılımcıların okula bağlılık düzeylerinin belirlenmesinde tüm ölçek puanı kullanılmıştır. Veriler korelasyon ve aşamalı çoklu regresyon (stepwise) analizleri kullanılarak test edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmada incelenecek değişkenler arası korelasyonlar ve algılanan sosyal destek ve insani değer bağımsız değişkenlerinin okula bağlılık bağımlı değişkenini yordayıp yordamadığına ilişkin analiz sonuçları bu bölümde verilmiştir.

Tablo 1: Okula bağlılık, algılanan sosyal destek ve insani değer değişkenleri arasındaki ilişkileri gösteren korelasyon değerleri

Değişkenler	Okula Bağlılık	Öğretmen Destek	Arkadaş Destek	Aile Destek	İnsani Değer	Bas.	Çarp.
Okula Bağlılık	1					.434	-.890
Öğretmen Destek	.583*	1				-.370	-.503
Arkadaş Destek	.456*	.498*	1			-.222	-.566
Aile Destek	.334*	.539*	.489*	1		.860	-1.321
İnsani Değer	.502*	.547*	.425*	.513*	1	.454	-.844

* p< .05

Ortaokul öğrencilerinde okula bağlılık düzeyinde algılanan öğretmen sosyal desteği, algılanan arkadaş sosyal desteği, algılanan aile sosyal desteği ve insani değerler değişkenlerinin rolünün belirlenmesine yönelik analiz işleminden önce değişkenlere ilişkin basıklık ve çarpıklık değerleri incelendiğinde, değerlerin -1,32 ile ,860 arasında olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, değişkenlere ilişkin normallik varsayımının sağlandığı ifade edilebilir.

Tablo 1'deki analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, okula bağlılık ile öğretmen sosyal desteği arasında orta düzeyde ($r= .58$, $p<.05$), arkadaş sosyal desteği arasında düşük düzeyde ($r= .46$, $p<.05$), aile sosyal desteği arasında düşük düzeyde ($r= .33$, $p<.05$) ve insani değer arasında ise orta düzeyde ($r= .50$, $p<.05$) pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Algılanan sosyal destek ve insani değerlerin okula bağlılık düzeyini yordamasına ilişkin aşamalı çoklu regresyon analizi sonuçları

Model	Yordayıcı Değişkenler	B	Stan. Hata	Beta	t	P	R	R ²	Tol.	VIF	Durbin-Watson
1	(Sabit)	31.597	1.911		16.535						
	Öğretmen Destek	.614	.048	.583	12.734	.000	.583	.34	1.00	1.00	
2	(Sabit)	14.976	3.829		3.911						
	Öğretmen Destek	.464	.056	.440	8.342	.000	.623	.39	.701	1.427	
	Değer	.099	.020	.261	4.952	.000			.701	1.427	1.807
3	(Sabit)	12.738	3.822		3.332						
	Öğretmen Destek	.394	.058	.374	6.742	.000			.614	1.628	
	Değer	.085	.020	.223	4.208	.000	.640	.41	.670	1.492	
	Arkadaş Destek	.110	.032	.175	3.418	.001			.719	1.391	

Model 1: $F_{(1-315)}= 162,155$, $p<.01$ Model 2: $F_{(2-314)}= 99,391$, $p<.01$ Model 3: $F_{(1-313)}= 72,409$, $p<.01$

* p< .01

Araştırmada regresyon eşitliğine ilişkin varsayımların karşılanıp karşılanmadığı incelenmiştir. Okula bağlılık, algılanan öğretmen sosyal desteği, algılanan arkadaş sosyal desteği, algılanan aile sosyal desteği ve insani değerler değişkenlerine ilişkin tolerans değerlerinin .61 ile 1.00; varyans artış faktörü (VIF) değerlerinin ise 1.00 ile 1.63 arasında

değişmekte olduğu görülmüştür. Değerler göz önünde bulundurulduğunda, tolerans değerlerinin .20'den büyük olması; VIF değerlerinin ise 10'dan küçük olduğu dikkate alındığında koşulların sağlandığı söylenebilir (Büyüköztürk, 2009). Ayrıca, Durbin-Watson test sonucu göz önüne alındığında modelde oto-korelasyon olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo-2'deki analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, aşamalı regresyon analizinin üç aşamada tamamlandığı, öğretmen sosyal desteği, insani değer ve arkadaş sosyal desteğin okul bağlılığının yordayıcıları olduğu, aile sosyal desteğinin ise okul bağlılığının yordayıcısı olmadığı görülmektedir. Birinci aşamada, sadece öğretmen sosyal desteği toplam varyansın %34'ünü açıklamaktadır ($R=.58$, $R^2=.34$, $F_{(1-315)}= 162,155$, $p<.01$). İkinci aşamada, insani değer analize dahil olduğunda açıklanan toplam varyansı %39'a yükseltmiştir ($R=.62$, $R^2=.39$, Model 2: $F_{(2-314)}= 99,391$, $p<.01$). Üçüncü aşamada ise arkadaş sosyal desteği analize dahil olmuş ve açıklanan toplam varyans %41'e yükseltmiştir ($R=.64$, $R^2=.41$, Model 3: $F_{(1-313)}= 72,409$, $p<.01$). Regresyon katsayısı ve t değerleri incelendiğinde, okula bağlılık ile öğretmen sosyal desteği, insani değer ve arkadaş sosyal desteği arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, ergenlerde öğretmen sosyal desteği, insani değer ve arkadaş sosyal destek düzeyleri arttıkça okula bağlılık düzeyleri de artmaktadır. Ayrıca, okula bağlılığa ilişkin açıklanan yaklaşık %41'lik toplam varyansa en büyük katkının öğretmenlerden algılanan sosyal destekten geldiği, bunu sırası ile değer ve arkadaştan algılanan sosyal destek gelmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma bulgusu ortaokul öğrencilerinde okula bağlılık ile algılanan arkadaş sosyal desteği, algılanan öğretmen sosyal desteği, algılanan aile sosyal desteği ve insani değer arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığını ortaya koymuştur. Ayrıca, araştırma bulgusu algılanan öğretmen sosyal desteği, algılanan arkadaş sosyal desteği ve insani değerlerin okula bağlılık düzeyinde yordayıcı konumda olduğunu göstermiştir. Araştırma bulgusu doğrultusunda söylenilebilir ki ortaokul öğrencilerinde algılanan öğretmen desteği, algılanan arkadaş desteği ve insani değer düzeyi arttıkça okula bağlılık düzeyi de artmaktadır.

Eğitim-öğretim sürecinin en önemli ögesi okul, öğrenci için fiziksel bir yapıdan çok daha fazla bir anlama sahiptir. Okul yapısının bireyin bütünsel gelişimindeki rolü büyüktür. Bu rollerden biri okulun bireye sağladığı destek kaynakları ile depresyon, suça yönelme, madde kullanımı gibi olumsuz yaşantıların ortaya çıkma ihtimalini azaltarak koruyucu bir etken görevi görmesidir (Jackson ve Warren, 2000). Bireyin okuldaki öncelikli destek kaynakları arkadaşları ve öğretmenleridir. Bireyin öğretmenleri ve arkadaşları ile paylaşımları kendisi ve diğerleri ile arasındaki ilişki bağına dair algısını şekillendirir. Bireyin okulda yaşadığı herhangi bir sorunda öğretmenlerinin ve arkadaşlarının kendisine sağladığı duygusal, maddesel, bilgisel destekler kişinin değer verildiğine, önemsendiğine dair algısını güçlendirecektir (Antle, 2004). Aynı zamanda, bireyin sosyal bir ağın üyesi olduğuna ilişkin inancını ortaya çıkaracaktır. Okula bağlılık bireyin kendini okulda değerli hissetmesidir. Bundan dolayıdır ki, okul ortamında kendini değerli hisseden ve okulun temel öğelerinden olan öğretmenlerin ve diğer öğrencilerin oluşturduğu sosyal gruba kendini ait hisseden bireyin okula yönelik bağlılık düzeyinin de yüksek olması beklenildiği gibidir. Dönemin karakteristiği göz önüne alındığında sosyalleşme sürecinde kendini bir gruba ait hissetme, tanınma ve etkileşim gereksinimi ergen için önemlidir (Santrock, 2012). Bu gereksinimlerin giderilmesi noktasında okul önemli bir unsurdur. Arkadaşları ve öğretmenleri tarafından giderilen bu ihtiyaçlar bireyin okula yönelik bağlılığını arttıracaktır. Yapılan araştırmalar sosyal destek sistemleri güçlü olan bireylerin olmayanlara göre stresli yaşam olayları ile daha iyi baş edebildiğini ortaya koymuştur (Callaghan ve Morrissey, 1993). Bundan dolayıdır ki, bireyin okula bağlılığını olumsuz etkileyecek bir olay durumunda, sosyal destek bireyin olaydan etkilenme düzeyini azaltarak okula bağlılık düzeyinde bir azalma olmasını da engelleyebileceği söylenebilir. Hatta, sorunun üstesinden geldiğini gören bireyin okula bağlılığının artması beklenebilir. Literatür öğrencilerin akranları ile kurduğu ilişkilerin

okul bağlılığında önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur (Estell ve Perdue, 2013; Kızıldağ, Demirtaş-Zorbaz ve Zorbaz, 2017). Bu durum arkadaşlardan algılanan arkadaş sosyal desteği ile doğru orantılı düşünülebilir. Okul sadece öğrenciler için bir eğitim-öğretim ortamı değildir aynı zamanda sosyal gelişimlerini destekleyen, sosyal olarak kendini ifade etmesine olanak sağlayan, psikolojik ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan bir ortamdır. Bundan dolayıdır ki arkadaşlarından aldığı olumlu sosyal destek öğrencilerin hem kendini iyi hissetmesine aynı zamanda okula karşı motivasyonlarını arttırabilmektedir. Mevcut araştırmadaki öğretmenden algılanan sosyal desteğin okula bağlılık düzeyinde oynadığı rolü Murray ve Grenberg'in (2000) çalışmasında da görülebilir. İlkokul öğrencilerinde okula bağlılık ile öğretmen ilişkisi arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında; öğretmenlerine karşı daha olumlu bir tutum içinde olan ve öğretmenlerini duygusal bir desteleyici olarak algılayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre okula bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma bulgusu ile paralellik gösteren bir diğer çalışma Mengi (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Mengi (2011), lise 10. ve 11. sınıf öğrencilerinde öğretmen, arkadaş ve aileden algılanan sosyal destek ile okula bağlılık arasında pozitif yönlü bir ilişki sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucunu destekleyen bir bulguyu da Estell ve Perdue'nin (2013) çalışmasında görmekteyiz. Estell ve Perdue (2013) çalışmalarında arkadaştan algılanan sosyal desteğin öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinde rol oynadığı bulgusuna ulaşmışlardır.

Bireyin öğretmenleri, arkadaşları ve okul idaresindeki kişiler ile kuracağı ilişki okula bağlılık düzeyinde önemlidir. Kişinin okuldaki diğer kişiler ile kuracağı sağlıklı paylaşımlar onun okula yönelik olumlu pozitif bir tepki içerisinde olmasına neden olabilmektedir (Kızılay, 2008). Kişileri ortak bir zeminde buluşturan kavramlardan biridir değer. Araştırmalar insani değerlere sahip bireylerin saldırganlık (Çokdolu, 2013), şiddet (Avcı, 2010), sürekli-içselleştirilmiş-dışsallaştırılmış öfke (Karababa ve Dilmaç, 2015), zorbalık (Kakıcı, 2009) gibi davranışlardan uzak durduğunu göstermiştir. Sonuç olarak da olumlu yaklaşım içinde olan kişiler daha sağlıklı bir sosyal ağ yaratabilmektedirler (Karababa, 2016). Bundan dolayıdır ki insani değerlere sahip bireylerin okuldaki diğer kişiler ile kuracağı olumlu etkileşim artacağından okula bağlılık düzeyinde de bir artış beklenebilir. Doğası gereği, insani değerlere sahip kişilerin alçakgönüllü, kabul edici, barışçı vb. bir durumun benimsenme düzeyini arttıran özelliklere sahip olduğu göz önüne alındığında (Dilmaç, 2007); okul atmosferi içerisindeki yapıların ve kişilerin insani değerlere sahip bireyler tarafından kabulünün daha kolay olması öngörülebilir bir durumdur. Kişilerde insani değerler düzeyi yükseldikçe akademik erteleme davranışlarında azalma (Yiğit ve Dilmaç, 2011); öğrencilerin öğrenme ve motivasyon düzeylerinde yükselme (Tanrıseven ve Dilmaç, 2013); daha olumlu akran ilişkilerine sahip olma (Erden ve Yılmaz, 2016); öz-yeterlilik algılarında ve bilişsel strateji kullanım düzeyinde yükselme (Oral ve Dilmaç, 2015) görülmektedir. Bir anlamda, insani değerler bireylerin okul atmosferi içerisinde olması arzu edilen değişkenlerle pozitif ilişki içinde olması araştırma sonucu destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, araştırma bulgusu ortaokul öğrencilerinin öğretmenlerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin ve sahip oldukları insani değer düzeyinin onların okula bağlılık düzeyindeki pozitif rolünü ortaya koymuştur. Mevcut araştırma bazı sınırlılıklara sahiptir. Öncelikle, araştırmada ortaokul öğrencilerinde algılanan sosyal destek ve insani değer değişkenlerinin okula bağlılık düzeyindeki rolünün belirlenmesine yönelik nicel bir araştırma yolu takip edilmiştir. Çalışmanın verileri Denizli/Pamukkale Lütfi Ege Ortaokulu'nda öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılımcılarla sınırlıdır. Çalışmanın sınırlılıkları sonuçların yorumlanmasında önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı daha sonraki çalışmalarda öğretmenden, arkadaştan ve aileden algılanan sosyal destek ve insani değerler değişkenlerinin okul bağlılığındaki rolü nitel çalışmalarla daha somut temellere indirgenebilir. Ayrıca, değişkenler arasındaki ilişkinin farklı çalışma grupları ile araştırılmasının önem teşkil edeceği düşünülmektedir. Okul psikolojik danışmanlarının okul uyum problemi yaşayan öğrencilerin

tespiti, bu problemde rol oynayan faktörlerin ortaya çıkarılması ve ortadan kaldırılmasına yönelik gerçekleştireceği çalışmalar önemlidir. Okula uyum sürecinde psikolojik danışmanlarca verilen oryantasyon ve müşavirlik hizmetlerinin okula bağlılık noktasında önemli bir yer tutmaktadır. Bireyin kendini okulda değerli ve önemli hissetmesinde öğretmen-öğrenci paylaşımı önemlidir. Bu bağlamda, hem yeni bir okul atmosferine hem de yeni bir gelişim dönemine alışma sürecini barındıran ön ergenlik dönemi ile ilgili öğretmenlere okul rehberlik servisinde seminer verilebilir. Ayrıca, ortaokula yeni başlayan, başka bir okuldan nakil gelen ve okula bağlılığı düşük olan öğrencilerin okula uyum çalışmalarında öğrencinin arkadaşlarının ve öğretmenlerinin planlamaya dahil edilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Araştırma bulgusunda kişiler arasında sağlıklı iletişim kanallarının oluşmasını sağlayan insani değer kavramının okula bağlılığı pozitif olarak desteklediği görülmüştür. Bundan dolayıdır ki eğitim kurumlarının değerler eğitimi çalışmalarına daha duyarlı olmalarının önemli olacağı düşünülmektedir. Bu çalışma sürecinde okul psikolojik danışmanlarının aktif rol alması ve değerler eğitimi çerçevesinde gerçekleştireceği çalışmalar, projeler önemlidir.

5. KAYNAKLAR

- Antle, B. J. (2004). Factors associated with self-worth in young people with physical disabilities. *Health and Social Work* 29(3), 167-175.
- Avcı, A. (2010). *Eğitimde şiddet olgusu lise öğrencilerinde şiddet, saldırganlık, ahlaki tutum ilişkisi Küçükçekmece İlçesi örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (10. bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Callaghan, P. & Morrissey, J. (1993). Social support and health: A review. *Journal of Advanced Nursing*, 18, 203-210.
- Cernkovich, S. A. (1992). School bonding, race and delinquency. *Criminology*, 30, 261-291.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300-314.
- Cohen, S. & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357.
- Çokdolu, N. (2013). *Karakter eğitimi programının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çatışma çözme ve saldırganlık düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Dilmaç, B. (1999). İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitiminin verilmesi ve eğitimin ahlaki olgunluk ölçeği ile sınanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Dubow, E. F. & Ullman, D. G. (1989). Assessing social support in elementary school children: The survey of children's social support. *Journal of Clinical Child Psychology* 18(1), 52-64.
- Erden, S. ve Yılmaz, S. (2016). İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin akran ilişkilerinin insani değerler ve öznel iyi oluş düzeyleri açısından incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsani Bilimleri Dergisi*, 6(2), 389-416.
- Estell, D. B. & Perdue, N. H. (2013). Social support and behavioral and affective school engagement: The effects of peers, parents, and teachers. *Psychology in the Schools*, 50(4), 325-339.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Gökler, I. (2007). Çocuk ve ergenler için sosyal destek değerlendirme ölçeği Türkçe formunun uyarlama çalışması: Faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(2), 90-99.
- Hawkins, J. D., Catalano, R. F., Kosterman, R., Abbott, R. & Hill, K. G. (1999). Preventing adolescent health-risk behaviors by strengthening protection during childhood. *Archives Pediatrics & Adolescent Medicine*, 153(3), 226-234.
- Hill, L. G. & Werner, N. E. (2006). Affiliative motivation, school attachment, and aggression in school. *Psychology in the School*, 43(2), 231-246.

- Hutchison, C. (1999). Social support: Factors to consider when designing studies that measure social support. *Journal of Advanced Nursing*, 29(6), 1520-1526.
- Jackson, Y. & Warren, J. S. (2000). Appraisal, social support and life events: Predicting outcome behavior in school age children. *Child Development*, 71(5), 1441-1457.
- Kakıcı, K. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeyleri ile duygu zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Karababa, A. ve Dilmaç, B. (2015). Ergenlerde insani değerlerin sürekli öfke ve öfke ifade biçimlerini yordamadaki rolü. *İlköğretim Online Dergisi*, 14(3), 1149-1158.
- Karababa, A. (2016). *Ergenlerde Transaksiyonel Analiz ego durumları, yaşam pozisyonları ve insani değerler açısından yalnızlık*. Yayınlanmamış doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Kef, S. (1997). The personal networks and social supports of blind and visually impaired adolescents. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 91(3), 236-44.
- Kızıldağ, S., Demirtaş-Zorbaz, S. ve Zorbaz, O. (2017). Lise öğrencilerinde okul bağlılığı. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42(189), 107-119.
- Klem, A. M. & Connell, J. P. (2004). Relationships matter: Linking teacher support to student engagement and achievement. *Journal of School Health*, 74(7), 262-273. Doi: 10.1111/j.1746-1561.2004.tb08283.x.
- Kızılay, M. (2008). *İlköğretim okullarında ikinci kademe öğrencilerin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve öz-yeterlilik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Murdock, T. B., Hale, N. M. & Weber, M. J. (2001). Predictors of cheating among early adolescents: Academic and social motivations. *Contemporary Educational Psychology*, 26(1), 96-115.
- Murray, C. & Greenberg, M. (2000). Children's relationship with teachers and bonds with school: An investigation of patterns and correlates in middle childhood. *Journal of School Psychology*, 38, 423-445.
- Newmann, F. M. (1992). Higher-order thinking and prospects for classroom thoughtfulness. Student engagement and achievement in American secondary schools. New York: Teachers College press.
- Önen, E. (2014). Öğrencinin okula bağlılığı ölçeği: Türk ortaokul ve lise öğrencileri için uyarlama çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 221-234.
- Oral, T. ve Dilmaç, B. (2015). Ortaokul öğrencilerinde insani değerlerin öz-yeterlilik algılarını ve bilişsel strateji kullanımını yordama gücü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 582-592.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. NewYork: The Free Press.
- Sağlam, A. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Santrock, J. W. (2012). *Ergenlik* (Çev. Çiğdem Müge Siyez). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(1), 80-90.
- Sharkey, J. D., You, S., & Schnoebelen, K. (2008). Relations among school assets, individual resilience, and student engagement for youth grouped by level of family functioning. *Psychology in the Schools*, 45(5), 402-418.
- Silah, M. (2000). *Sosyal psikoloji*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Skinner, E., Furrer, C., Marchand, G. & Kindermann, T. (2008). Engagement and disaffection in the classroom: Part of a larger motivational dynamic? *Journal of Educational Psychology*, 100(4), 765-781. Doi:10.1037/a0012840.
- Somers, C. L. & Gizzi, T. J. (2001). Predicting adolescents' risky behavior: The influence of future orientation, school involvement and school attachment. *Adolescent and Family Health*, 2, 3-11.
- Tanrıseven, I. ve Dilmaç, B. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin insani değerleri, motivasyonel inançları ve öz-düzenleme stratejileri arasındaki yorayıcı ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 21-36.
- Uchino, B., Cacioppo, J. & Kiecolt-Glaser, J. (1996). The relationship between social support and physiological processes: A review with emphasis on underlying mechanisms and implications for health. *Psychological Bulletin*, 119(3), 488-531.

- Ünal, H. ve Çukur, Ş. C. (2011). Okula bağlılık, okulda uygulanan disiplin teknikleri ve okulda mağdurluğun lise öğrencilerinin sapskın davranışları üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 574-570.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirliği ve geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87.
- Yılmaz, Z. (2016). *Ortaöğretim kurum öğrencilerinde okula bağlılık olgusunun başarı düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Yiğit, R. ve Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 159-178.

Extended Abstract

The experiences such as; the knowledge and skills gained under the framework of individual-school relationship, interactions with friends and teachers, participation in lessons and extracurricular activities play an enormous role in the individual's life. That is why the individual's school attachment is important in terms of his/her multi-directional development. The concept of school attachment is defined as a structure that includes positive student behaviors such as continuity, participation, effort and their psychological links to the school environment (Önen, 2014). In addition to its role in academic achievement, school attachment also has a pivotal significance in the individual's life, with the task of constituting a buffer against possible threats of puberty.

The alienation of the individual to the school environment can lead to negative behaviors. At this point, relationships with the people in the social networking system and the support provided by them can serve as a protective factor (Sharkey, You & Schnobelen, 2008). Social support is one of the concepts that express useful sharing and interaction between individuals (Cohen & Wills, 1985). The concept is defined by Cobb (1976) as the knowledge that allows the individual to believe that he/she is a member of a social network, that he/she is valued, appreciated, and loved. The most important support resources of the individuals during puberty period are family, friends and teachers (Yıldırım, 1997). In this context, considering that the social support contributes to the situations such as networking, close personal relationship, psychological health (Uchino, Cacioppo & Kiecolt-Glaser, 1996); it can be expected that the increased level of perceived social support will contribute to the level of school attachment.

In order to achieve the level of perceived social support at the desired level, a positive social climate must be established (Hutchison, 1999). The values play an important role in constituting a healthy individual-environment climate. Human values, which are also described as positive behavioral standards or ethical standards, can strengthen social ties among individuals. In this respect, it is expected that it will lead to an increase in the level of school attachment; when it is considered that the friends and teachers of the individuals, who have positive attitudes and behaviors in the school atmosphere, will receive more positive reactions.

In this context, within this study, which is regarded to be guiding the researchers and the practitioners, it is aimed to investigate whether the level of school attachment differs or not in terms of the perceived social support and value concepts during the pre-puberty period in which academic and adolescent rapid transitions are experienced.

A correlational research model was used in this study. The data of the study was obtained from a total of 317 secondary school students, including 192 girls and 125 boys in the Denizli Lütfi Ege Middle School. In the study, some scales are used as data collection tools as follows: School Attachment Scale developed by Hill and Werner (2006) and adapted to Turkish by Savi (2011), Moral Maturity Scale developed by Dilmaç (1999), Social Support Rating Scale for Children and Adolescents developed by Dubow and Ullman (1989) and adapted to Turkish by Gökler (2007). The correlation and stepwise linear multiple regression analysis are used in the analysis of the data.

The findings of the research reveal that perceived teacher and friend social support, and human value are in the position of being predictors of the school attachment. In the direction of research findings, it can be said that; as perceived teacher and friend support, and human value increase in middle school students, the level of school attachment also increases.

The primary sources of support for the individuals at school are their friends and teachers. Individual's sharing with the teachers and friends, shapes the perception of the relationship between him/her and the others. The emotional, material, and informational support that teachers and their friends provide them in any problems that the individual encounters in school will strengthen his/her perception that he/she is valued and given importance (Antle, 2004). Considering the characteristics of the period, the need for the sense of belonging, recognition and interaction with a group in the socialization process is important for the teenager (Santrock, 2012). At the point of fulfilling these requirements, school is an important element. These needs, addressed by friends and teachers, will increase the individual's school attachment.

The healthy sharing of the person with the other individuals at the school can cause him to have a positive attitude towards the school (Kızılay, 2008). The concept of value is one of the concepts that bring people together on a common ground. Researches have shown that the people with human values stand away from the behaviors such as aggression (Çokdolu, 2013), continuous-internalized-externalized anger (Karababa & Dilmaç, 2015), bullying (Kakçı, 2009). And as the result, those who are in a positive attitude can create a healthier social network (Karababa, 2016). Therefore; an increase in the level of school attachment can be expected, as positive interaction with other people in the school will be higher with the individuals having human values.

As a result, research findings reveal the positive role of social support perceived from their teachers and friends, and the level of human values that middle school students' have, in their level of school attachment. The role of the variables of perceived social support from teachers and friends in school attachment can be established on a more concrete base by qualitative studies. Teacher-student sharing is important in the sense of individuals' feeling valuable and important in the school. In this context, seminars can be presented to the teachers by the school's consultancy service about the pre-puberty period, which includes both being oriented to a new school atmosphere and a new developmental period. It has been found during the research that, the concept of human values that enables the creation of healthy communication channels among the individuals positively supports the school attachment. It is, therefore, thought that, it will be important for educational institutions to be more meticulous in their works for the education of values.